

STRATEGIA PRIVIND
PREGĂTIREA ARMATEI ROMÂNIEI
PENTRU ABORDAREA
SCHIMBĂRILOR CLIMATICE ȘI
TRANZIȚIA ENERGETICĂ

2023

CUPRINS

Cuvânt înainte

Introducere

1. Contextul la nivel global

2. Obiectiv general

3. Direcții de acțiune

- 3.1. Adaptarea politicilor, planurilor și a cadrului normativ, inclusiv revizuirea proceselor de planificare pentru apărare
- 3.2. Creșterea eficienței energetice a capabilităților militare
- 3.3. Tranziția către energia sustenabilă pentru infrastructura de apărare
- 3.4. Transformarea organizațională și instruirea personalului
- 3.5. Consolidarea cooperării cu statele membre UE, NATO și partenerii

Concluzii

Glosar de abrevieri și definiții

Referințe

CUVÂNT ÎNAINTE

Schimbările climatice reprezintă una dintre principalele amenințări ale prezentului, cu un impact major asupra securității populației și a mediului înconjurător, pornind de la pierderea biodiversității, inundații, incendii forestiere, alunecări de teren, scăderea randamentului în agricultură, valuri de caniculă sau frig extreme, secetă, până la afectarea sănătății oamenilor. Mai mult, efectele schimbărilor climatice periclitează perspectivele de dezvoltare economică, sporesc riscurile legate de foamete și, prin urmare, potențează riscul de apariție a conflictelor și adâncesc vulnerabilitățile la adresa securității și apărării.

Angel TÎLVĂR
Ministrul apărării naționale

Strategia privind pregătirea Armatei României pentru abordarea schimbărilor climatice și tranziția energetică reprezintă un prim pas în materializarea angajamentelor asumate de țara noastră pe parcursul ultimilor ani. Avem datoria, dar și oportunitatea de a cultiva o atitudine responsabilă în rândul Armatei României cu privire la reducerea efectelor schimbărilor climatice. Astfel, adoptarea Strategiei a constituit un imperativ, dat fiind angajamentul nostru și implicarea în acțiunile recente la nivelul NATO și UE privind reducerea emisiilor de carbon și creșterea eficienței energetice în domeniul apărării.

Atingerea obiectivelor stabilite prin Strategie va fi posibilă doar printr-o colaborare interinstituțională eficientă și în strâns dialog cu societatea civilă, mediul de afaceri și comunitatea de cercetare-dezvoltare. Totodată, va fi esențială implicarea în cadrul inițiativelor NATO și UE în domeniu, având în vedere oportunitățile de finanțare disponibile.

Sunt optimist că, odată cu stabilirea setului de obiective și măsuri pe care le propunem prin Strategie, Armata României va avea o contribuție substanțială în cadrul eforturilor dedicate promovării sustenabilității, protejării mediului înconjurător și abordării schimbărilor climatice pe palierul securității și apărării la nivel național, european și euroatlantic.

INTRODUCERE

România este puternic atașată valorilor europene și are un rol esențial în asigurarea securității la frontiera externă a NATO și a UE, precum și în regiunea Mării Negre, fiind un **pilon de stabilitate la nivel regional**. Totodată, prin contribuția sa activă la inițiativele și acțiunile din domeniul apărării, România își consolidează constant profilul în cadrul celor două organizații, prin aportul la implementarea inițiativelor dedicate dezvoltării de capacități și prin participarea la dimensiunea operațională.

În ultimii ani, problematica abordării schimbărilor climatice în domeniul apărării (*Climate Change and Defence*) s-a evidențiat ca **subiect de actualitate atât pe agenda NATO, cât și a Uniunii Europene**, având în vedere contextul extins al eforturilor derulate la nivelul Organizației Națiunilor Unite (ONU) și al obiectivelor strategiei de reajustare a plafonului global de emisii de gaze cu efect de seră, stabilită prin Pactul Ecologic European (*European Green Deal*), care vizează atât atingerea neutralității climatice a Europei până în 2050, cât și dimensiunea aferentă securității energetice.

La nivel internațional, prin *Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice (UNFCCC)*, acord internațional multilateral privind schimbările climatice, ratificat de 196 de state și o organizație regională de integrare economică, s-au agreat măsuri pentru prevenirea unei interferențe antropice periculoase cu sistemul climatic și **stabilizarea concentrațiilor de gaze cu efect de seră**, inclusiv pentru a permite ecosistemelor să se adapteze în mod natural la schimbările climatice și pentru a permite dezvoltarea durabilă.

Prin *Acordul de la Paris* (2015), cel dintâi acord global cu forță juridică obligatorie, au fost stabilite la nivel internațional trei obiective concrete, care trebuie atinse în contextul mai larg al obiectivelor de dezvoltare durabilă: menținerea creșterii temperaturii medii globale cu sub 2°C peste nivelurile preindustriale (1850-1900) și continuarea eforturilor de limitare a creșterii temperaturii la 1,5°C peste nivelurile preindustriale; consolidarea capacității de adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice, reziliența la aceste efecte și **dezvoltarea economică cu un nivel scăzut de emisii de gaze cu efect de seră**; alinierea fluxurilor financiare cu evoluția către o dezvoltare cu un nivel scăzut de emisii de gaze cu efect de seră și reziliență față de schimbările climatice.

La nivelul UE, s-a adoptat un pachet cuprinzător de politici și documente legislative care abordează problematica schimbărilor climatice. *Pactul Ecologic European* (2019) propune o foaie de parcurs care include obiectivul de atingere a neutralității climatice la nivelul tuturor sectoarelor de activitate, **fără a aborda particularitățile sectorului apărării**.

La nivel național, România a adoptat în perioada recentă o serie de strategii și planuri naționale integrate care fundamentează cadrul strategic privind schimbările climatice, creșterea economică și controlul emisiilor, managementul dezastrelor și dezvoltarea durabilă, ale căror prevederi trebuie luate în considerare în cadrul prezentei Strategii.

Astfel, *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC)* a fost aprobat în anul 2021, prin Hotărârea Guvernului nr. 1076/2021, și reprezintă materializarea angajamentelor asumate la nivelul UE în domeniul schimbărilor

climatice. Planul cuprinde cinci dimensiuni principale: securitate energetică, decarbonizare, eficiență energetică, piața internă a energiei și cercetare, inovare și competitivitate. Obiectivul general al României este **reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu aproximativ 44% până în 2030 față de anul 2005**, contribuind echitabil la realizarea țintei de decarbonizare a UE. PNIESC urmează a fi actualizat pentru implementarea Pachetului legislativ al UE *Pregătiți pentru 55*.

Totodată, *Strategia națională privind schimbările climatice și creșterea economică bazată pe emisii reduse*, adoptată prin *Hotărârea Guvernului nr. 739/2016* va fi actualizată în următoarea perioadă pentru secțiunea de reducere a emisiilor. În cadrul proiectului RO-ADAPT, secțiunea de adaptare la efectele schimbărilor climatice a fost revizuită prin elaborarea unei versiuni actualizate cu viziune pe termen lung și a unui **Plan de acțiune pentru perioada 2023-2030**.

Planul Național de Management al Riscurilor de Dezastre (PNMRD), elaborat în anul 2020 de către Comitetul Național pentru Situații de Urgență, are scopul de a aborda în mod sistematic, unitar și interinstituțional măsurile și acțiunile necesare la nivel sistemic, în concordanță cu orientările internaționale și obligațiile României ce decurg din calitatea de stat membru al UE și al ONU pe linia **reducerii riscurilor de dezastre**. PNMRD este un document strategic, orientat pe integrarea diferitelor componente ale sistemului național de gestionare a situațiilor de urgență.

De asemenea, pe lângă strategiile și planurile naționale menționate, la nivelul tuturor sectoarelor de activitate civile există documente strategice sau legislative care abordează specific sau indirect adaptarea la schimbările climatice precum: *Strategia națională de cercetare, inovare și specializare inteligentă pentru perioada 2021–2027* (2021); *Strategia Energetică a României 2019-2030, cu perspectiva anului 2050* (în curs de elaborare); *Strategia Națională pentru Reducerea Riscului la Dezastre* (în curs de elaborare); *Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027* (în curs de elaborare); *Strategia națională privind reducerea efectelor secetei, prevenirea și combaterea degradării terenurilor și deșertificării, pe termen scurt, mediu și lung* (2008).

Acțiunile ambițioase întreprinse la nivelul UE, NATO și ONU în sfera abordării schimbărilor climatice au dat un nou impuls preocupărilor Ministerului Apărării Naționale în acest domeniu, pe parcursul ultimilor ani fiind intensificate atât coordonarea interinstituțională pentru implementarea acțiunilor stabilite la nivel guvernamental, cât și **alinieră la procesele derulate în context european și euroatlantic**.

În domeniul apărării, România și-a asumat în anul 2021, cu prilejul reuniunii ministeriale a ONU de menținere a păcii de la Seul, implementarea unor măsuri cuprinzătoare pentru reducerea amprente de carbon la nivelul forțelor armate, care vizează inclusiv **dezvoltarea unor standarde de conduită** privind pregătirea și instruirea personalului care va participa la misiunile și operațiile derulate sub egida Națiunilor Unite.

La nivelul UE, au fost inițiate o serie de acțiuni asociate implementării inițiativei Pactul Ecologic European, a Foii de parcurs privind schimbările climatice și apărarea (*Roadmap on Climate Change and Defence*), precum și a unor activități specifice coordonate de către Comisia Europeană și Agenția Europeană de Apărare (EDA) privind economia circulară și energia sustenabilă în domeniul apărării.

În martie 2022, prin Busola Strategică a Uniunii Europene, a fost stabilit un obiectiv ambițios, care vizează armonizarea acțiunilor întreprinse de statele membre pentru abordarea schimbărilor climatice în domeniul apărării, respectiv **elaborarea, în mod coordonat, de strategii naționale privind adaptarea la schimbările climatice** și adoptarea acestora până la finalul anului 2023.

La nivelul NATO, au fost stabilite o serie de măsuri privind adaptarea forțelor armate aliate la provocările climatice în baza *Agendei NATO 2030 pentru dezvoltare durabilă* și a *Planului de acțiune al NATO în domeniul schimbărilor climatice și securității*. În cadrul Summitului de la Madrid din 2022, Alianța a adoptat un nou Concept Strategic, care evidențiază rolul securității energetice într-un mediu strategic contestat, fiind reflectată importanța asigurării securității și rezilienței energetice a forțelor armate. De asemenea, prin acest Concept Strategic, NATO își propune să devină organizația internațională lider privind înțelegerea și adaptarea la impactul schimbărilor climatice asupra securității.

La nivelul Ministerului Apărării Naționale, în anul 2022, a fost stabilit **Grupul de lucru dedicat abordării schimbărilor climatice în domeniul apărării și tranziției energetice**, cu rolul de a coordona într-o manieră integrată și unitară activitățile din domeniile asociate schimbărilor climatice, tranziției energetice și dezvoltării durabile,

potrivit intereselor naționale și angajamentelor asumate de România în cadrul UE, NATO și ONU.

Strategia privind pregătirea Armatei României pentru abordarea schimbărilor climatice și tranziția energetică este un document-cadru deschis, cu caracter sectorial, aceasta fiind subsumată eforturilor naționale în domeniul adaptării la efectele schimbărilor climatice. Strategia cuprinde o serie de **direcții de acțiune pentru abordarea problematicii la nivelul Armatei României** și propune, în premieră, elaborarea unui mecanism de evaluare periodică a amprente de carbon, acțiuni de îmbunătățire a eficienței operaționale prin tranziția energetică, precum și de optimizare a procesului de colectare și analiză a datelor energetice din domeniul apărării.

Elaborarea Strategiei a presupus un demers teoretic prospectiv, plecând de la premisa că adaptarea la efectele schimbărilor climatice și tranziția către surse regenerabile și sustenabile de energie vor înregistra o **evoluție continuă și pe termen lung** atât la nivelul Armatei României, cât și în context european. La baza acestei aprecieri stă faptul că elementele de forță ale schimbării precum dezvoltarea tehnologică, modificările demografice și incertitudinea economică au un potențial real de a reconfigura contextul în care vom acționa la **orizontul anului 2040**.

Implementarea Strategiei se va realiza prin intermediul unui **Plan de acțiune** adoptat la nivelul Ministerului Apărării Naționale, care va cuprinde măsuri specifice pentru fiecare direcție de acțiune. Atât Strategia, cât și Planul de acțiune subsecvent vor fi actualizate ori de câte ori este nevoie, având în vedere imperativul asigurării unui echilibru între angajamentele asumate de țara noastră în context internațional și posibilitățile reale de operaționalizare a acestora la nivelul Armatei României.

Strategia, coroborată cu Planul de acțiune subsecvent, oferă comandanților și șefilor structurilor militare, precum și responsabililor din domeniul protecției mediului, dezvoltării durabile și tranziției energetice o abordare cuprinzătoare, coerentă și responsabilă, structurată pe etape succesive, care permite implementarea direcțiilor de acțiune **fără afectarea în vreun fel a capacității operaționale**.

Punerea în aplicare a măsurilor cuprinse în Strategie are **implicații organizatorice, juridice și de natură financiară**, în perioada următoare fiind necesară accelerarea proceselor de transformare organizațională. Principala oportunitate este reprezentată de posibilitatea accesării unor axe de finanțare europeană, atât prin proiecte eligibile în cadrul Politicii de Coeziune a Uniunii Europene, cât și prin susținerea unor proiecte implementate de consorții industriale în cadrul Fondului European de Apărare (EDF).

1. CONTEXTUL LA NIVEL GLOBAL

Schimbările climatice reprezintă o amenințare existențială la adresa umanității. În ultimii ani, la nivel mondial au fost intensificate acțiunile dedicate abordării schimbărilor climatice, inclusiv pentru atingerea obiectivelor pe termen lung asumate în contextul implementării Acordului de la Paris din 2015 privind combaterea schimbărilor climatice și al Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite.

Schimbările climatice afectează deja Europa în diferite forme, acestea determinând atât creșterea temperaturii și a riscului de deșertificare, cât și **intensitatea fenomenelor meteorologice extreme**. Potrivit datelor publicate de Serviciul Copernicus pentru Schimbări Climatice (*Copernicus Climate Change Service*), în anul 2021 a fost înregistrată cea mai mare temperatură medie din istoria măsurărilor în Europa, un aport semnificativ la atingerea acestui record avându-l creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitatea umană.

Încălzirea globală implică, în prezent, două probleme majore la nivel global: pe de o parte, **necesitatea reducerii semnificative a emisiilor de gaze cu efect de seră** în vederea stabilizării nivelului concentrației acestora în atmosferă, care să împiedice influența antropică asupra sistemului climatic și a da posibilitatea ecosistemelor să se adapteze în mod natural, iar pe de altă parte **imperativul adaptării la efectele schimbărilor climatice**, având în vedere că aceste efecte sunt deja vizibile și inevitabile.

Activitățile specifice mediului militar presupun - pe lângă expunerea militarilor la o serie de compuși radioactivi și chimici cu potențial toxic și exploziv - inclusiv **generarea de emisii poluante**, cu efecte negative atât asupra sănătății militarilor, cât și asupra mediului înconjurător și biodiversității.

În contextul încălzirii globale, analizele climatice estimează pentru România o creștere progresivă a temperaturii medii a aerului pe parcursul secolului XXI, în toate anotimpurile, dar mai pronunțată în sezonul de vară și în cel de iarnă. Efectele schimbărilor climatice vor fi resimțite inclusiv la nivelul Armatei României, fapt ce implică identificarea unor măsuri adecvate privind **reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a amprentei logistice a activităților militare, fără a afecta eficacitatea operațională**.

Amenințările determinate de schimbările climatice pot pune o **presiune suplimentară pe organizația militară**, în aceste condiții Armata României fiind solicitată să răspundă frecvent în misiuni de sprijin la dezastre, să ofere asistență umanitară, logistică și sanitară sau să efectueze operațiuni de căutare și salvare, pe teritoriul național sau în străinătate.

Schimbările climatice sunt considerate drept o **amenințare multiplă** la adresa securității, deoarece interacționează cu alți factori externi care generează noi surse de instabilitate și conflict.

Efectele schimbărilor climatice pot afecta lanțurile de aprovizionare și capacitatea logistică a Armatei României, iar **fenomenele meteorologice extreme**, seceta sau inundațiile în zonele în care forțele sunt implicate în misiuni pot reprezenta o amenințare directă asupra personalului militar și a populației.

Impactul schimbărilor climatice asupra Armatei României poate fi atât **direct**, prin cauzarea unor daune structurale cu impact semnificativ asupra viabilității infrastructurii, instalațiilor și capabilităților militare, cât și **indirect**, în principal prin creșterea costurilor de operare ca urmare a intensificării măsurilor de reducere a riscurilor și de consolidare a rezilienței, dar și a cheltuielilor destinate misiunilor de sprijin pentru răspuns la dezastre.

Nu în ultimul rând, având în vedere efectele negative asupra mediului înconjurător și a sănătății personalului militar, precum și creșterea dependenței de energie la nivelul societății, statele membre UE și NATO au întreprins acțiuni concrete dedicate susținerii investițiilor în cercetare pentru **dezvoltarea de noi tehnologii menite să accelereze tranziția către energia sustenabilă**, inclusiv în sectorul apărării. În acest sens, cooperarea cu organisme internaționale și susținerea financiară a soluțiilor inovatoare din mediul civil va fi foarte importantă pe termen mediu și lung.

2. OBIECTIV GENERAL

Ministerul Apărării Naționale va susține prin măsuri și acțiuni concrete eforturile naționale în domeniul abordării schimbărilor climatice și tranziției energetice, în interesul României și ținând cont de angajamentele asumate în cadrul NATO, UE și ONU privind creșterea eficienței și rezilienței energetice a capacităților pentru apărare, inclusiv a infrastructurii militare, diminuarea amprente de mediu și a celei logistice la nivelul Armatei României, prin **reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră**.

Totodată, organizația militară va contribui activ la **prevenirea și combaterea efectelor schimbărilor climatice în România**, pe fondul accentuării frecvenței fenomenelor meteorologice extreme, a inundațiilor și a secetelor prelungite. Acest demers este imperios necesar, inclusiv pentru a combate creșterea instabilității sociale pe fondul accelerării procesului de migrație climatică.

Prin prezenta Strategie, este asumat un **angajament ferm privind îmbunătățirea capacității de adaptare și creșterea rezilienței sistemelor militare** la impactul variabilității și schimbărilor climatice, reducerea poluării și scăderea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitățile și facilitățile militare, fără a afecta capacitatea operațională, eficiența costurilor și siguranța personalului militar. Astfel, prin structurile dedicate protecției mediului, schimbărilor climatice și dezvoltării durabile, Ministerul Apărării Naționale are în vedere **reducerea impactului asupra mediului înconjurător și biodiversității**, în conformitate cu standardele naționale și internaționale în domeniu.

Armata României va lua în considerare țintele asumate la nivelul NATO și UE. Totuși, având în vedere particularitățile domeniului apărării, în special necesitatea menținerii și îmbunătățirii capacității de îndeplinire a misiunilor, în funcție de evoluțiile în plan socio-economic și tehnico-științific, precum și de nivelul de aprofundare a cooperării cu mediul privat din România, este propusă o **țintă orientativă de reducere cu 50% a emisiilor de gaze cu efect de seră până în anul 2040**.

Atingerea acestui deziderat va fi posibilă doar prin implementarea eficientă a politicilor și măsurilor agreeate la nivelul UE și NATO, prin limitarea tendinței de creștere a emisiilor de gaze cu efect de seră, urmată de inițierea și derularea procesului de reducere a acestora.

3. DIRECȚII DE ACȚIUNE

În sprijinul îndeplinirii obiectivului general, eforturile Ministerului Apărării Naționale se vor focaliza pe următoarele **cinci direcții de acțiune** specifice:

- 1. Adaptarea politicilor, planurilor și a cadrului normativ**, astfel încât acestea să reflecte viziunea strategică privind pregătirea Armatei României pentru schimbările climatice și tranziția energetică la nivelul organizației militare. În acest sens, vor fi întreprinse măsuri pentru revizuirea proceselor de planificare și luare a deciziilor, inclusiv îmbunătățirea angajamentului operațional, în urma cărora la toate nivelurile decizionale să fie luate în considerare aspectele climatice și de eficiență energetică, pe baza indicatorilor proveniți din colectarea de date, măsurători și raportări periodice. Aceste mecanisme vor include o serie de indicatori cantitativi relevanți precum: consumul de combustibili, energie electrică, apă și informații privind gestionarea deșeurilor. Metodologiile de măsurare și mecanismele de raportare aflate în curs de elaborare la nivelul NATO și UE vor fi avute în vedere pentru definirea instrumentelor naționale, iar mecanismele și instrumentele de prognoză dezvoltate în cadrul celor două organizații vor fi valorificate la potențial maxim de către Armata României.
- 2. Creșterea eficienței energetice a capacităților militare.** Politicile și planurile naționale privind dezvoltarea și achiziția de noi capacități militare vor trebui să acopere, printre altele, integrarea noilor tehnologii în domeniu și implementarea progresivă a surselor alternative de energie sustenabilă în noile capacități de apărare. Totodată, acestea vor include cerințe de mediu și de eficiență energetică în conformitate cu standardele agreeate la nivel internațional, în special în context NATO și UE.
- 3. Tranziția către energia sustenabilă pentru infrastructura de apărare** vizează modernizarea elementelor de infrastructură și a instalațiilor militare existente, precum și proiectarea noilor facilități militare utilizând standarde înalte de eficiență energetică.
- 4. Transformarea organizațională și instruirea personalului** va urmări adaptarea și încadrarea adecvată a structurilor Ministerului Apărării Naționale cu responsabilități în implementarea obiectivelor și direcțiilor de acțiune stabilite prin Strategie, precum și formarea expertizei necesare la nivelul Armatei României prin programe de educație și instruire, în principal cele organizate sub egida NATO și UE. De asemenea, va fi importantă creșterea gradului de conștientizare asupra problematicii prin planuri de comunicare internă și externă.
- 5. Consolidarea cooperării cu statele membre UE, NATO și partenerii.** Având în vedere că efectele schimbărilor climatice nu au granițe, iar eforturile de reducere a impactului acestora sunt susținute de principalele organizații internaționale, este necesară îmbunătățirea cooperării cu statele membre NATO, UE și parteneri, inclusiv prin identificarea oportunităților de colaborare concrete, în principal în sfera cercetării-dezvoltării viitoarelor generații de capacități pentru apărare.

3.1. ADAPTAREA POLITICILOR, PLANURILOR ȘI A CADRULUI NORMATIV, INCLUSIV REVIZUIREA PROCESELOR DE PLANIFICARE PENTRU APĂRARE

În viziunea Ministerului Apărării Naționale, abordarea schimbărilor climatice va include, în primul rând, activitățile întreprinse la nivelul organizației militare cu scopul de a se adapta la efectele schimbărilor climatice, de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră, de a proteja mediul înconjurător și de a îmbunătăți condițiile naturale, prin prevenirea, reducerea sau eliminarea - acolo unde este posibil - a poluării în zonele de responsabilitate sau de acțiune ale Armatei României, în conformitate cu principiile care guvernează acest domeniu și potrivit angajamentelor internaționale asumate de România.

Integrarea direcțiilor de acțiune și a măsurilor stabilite la nivelul UE, NATO și ONU în cadrul strategiilor, politicilor și programelor naționale reprezintă o **etapă esențială** în procesul de adaptare a Armatei României la efectele schimbărilor climatice și tranziția către surse regenerabile și sustenabile de energie, cu emisii reduse de carbon.

În ultimii ani, schimbările climatice și securitatea energetică au fost evidențiate în documentele de politică strategică ale României: *Strategia Națională de Apărare 2020-2024*, *Carta Albă a Apărării 2021* și *Strategia Militară a României 2021*, drept **tendințe majore cu potențial de a perturba și influența mediul de securitate în viitor**.

Astfel, prin *Strategia Națională de Apărare pentru perioada 2020-2024 - Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări*, a fost reflectată pentru prima dată importanța abordării schimbărilor climatice din perspectiva securității: „Efectele schimbărilor climatice vor fi tot mai prezente și mai extinse, cu perspectiva de a se transforma într-o problemă de importanță critică, cu implicații inclusiv în sfera securității la nivel global, regional și național”.

În perspectivă, **documentele de nivel strategic în domeniul securității și apărării vor include referiri concrete la abordarea schimbărilor climatice și tranziția energetică** la nivelul Armatei României, evidențiind inclusiv necesitatea implementării măsurilor cuprinse în Foaia de parcurs a UE privind schimbările climatice și apărarea, a Agendei NATO 2030 pentru dezvoltare durabilă, a Planului de acțiune al NATO în domeniul schimbărilor climatice și securității, precum și în cadrul viitoarelor documente programatice asumate de România la nivel internațional.

Totodată, vor fi intensificate acțiunile dedicate adaptării cadrului normativ la nivelul Armatei României, astfel încât documentele interne **să reflecte viziunea strategică** privind adaptarea la schimbările climatice. Un prim pas în acest sens l-a reprezentat adoptarea, în anul 2023, a *Instrucțiunilor privind managementul activității de protecție a mediului* și a *Ghidului comandantului privind protecția mediului*, acte care transpun în măsuri concrete noua viziune a organizației militare în acest domeniu și operaționalizează angajamentele asumate de România la cel mai înalt nivel.

Pe termen scurt, aceste eforturi vor fi complementate prin **adoptarea unui Plan de acțiune** care va cuprinde măsuri specifice pentru implementarea direcțiilor de acțiune enunțate în prezenta Strategie.

*Pe termen mediu și lung, adaptarea cadrului normativ și a planurilor de acțiune la nivelul Armatei României se va realiza pe **coordonate de flexibilitate**, care să permită integrarea de noi măsuri specifice în funcție de angajamentele asumate la nivel politic și de dezvoltările științifice în domeniul schimbărilor climatice.*

Nu în ultimul rând, se remarcă **importanța monitorizării și evaluării acțiunilor implementate**, cu accent pe conștientizarea impactului pe care efectele schimbărilor climatice le vor avea asupra contextului strategic, a transformărilor la nivelul organizației militare și a modului de desfășurare a misiunilor, operațiilor și acțiunilor militare, astfel încât acestea să nu afecteze în vreun fel capacitatea operațională a Armatei României.

***Revizuirea proceselor de planificare și luare a deciziilor militare,
inclusiv eficientizarea angajamentului operațional***

Având în vedere importanța adaptării Armatei României la efectele schimbărilor climatice și tranziția energetică, structurile Ministerului Apărării Naționale responsabile de coordonarea proceselor decizionale și de planificare, inclusiv la nivel operațional, trebuie să aibă în vedere includerea aspectelor de mediu și cele privind tranziția energetică în planurile de întrebuințare a forțelor, în evaluările de risc, în procesele de planificare a înzestrării, precum și în analizele operaționale.

*Pe termen scurt, vor fi întreprinse măsuri pentru **eficientizarea procesului de colectare și analiză a datelor energetice** din domeniul apărării, precum și a altor date relevante pentru determinarea amprentei operaționale, astfel încât să se asigure o mai mare granularitate și exactitate a datelor furnizate. De asemenea, va fi stabilită o **metodologie pentru măsurarea emisiilor de gaze cu efect de seră** generate de activitățile desfășurate la nivelul Armatei României, luând în considerare metodologiile ce vor fi elaborate la nivelul NATO și UE. Totodată, va fi elaborat un **ghid operațional** și proceduri subsecvente care să fie luate în considerare în procesele de planificare, inclusiv la nivel tactic.*

Pe termen mediu și lung, va fi avută în vedere posibilitatea de a include instrumente de prognoză și metodologii de evaluare a riscului în procesele de planificare și luare a deciziilor, astfel încât Armata României să își consolideze **capacitatea de adaptare și reziliență** a structurilor, capabilităților, infrastructurii și activităților specifice, prin implementarea unor acțiuni eficiente care să poată fi puse în aplicare la nivelul tuturor structurilor subordonate, în special al categoriilor de forțe.

Totodată, vor fi întreprinse o serie de acțiuni specifice dedicate eficientizării angajamentului operațional:

- **elaborarea unor metodologii** de măsurare a emisiilor cu efect de seră și de evaluare a riscului (*risk assessment*), pe baza standardelor și orientărilor ce vor fi agreate la nivelul NATO și UE;
- **dezvoltarea unui instrument de prognoză** (*forecast*) pentru a evalua impactul schimbărilor climatice asupra infrastructurii critice și a capabilităților esențiale pentru sectorul apărării, în acest sens fiind oportună utilizarea instrumentelor ce vor fi dezvoltate la nivelul NATO și UE;
- **adoptarea unei proceduri interne privind colectarea de date** precum consumul de combustibil, energie electrică, apă și gestionarea deșeurilor, inclusiv utilizarea, analizarea și raportarea acestor date;
- **adaptarea modului în care Armata României execută misiunile**, luând în considerare noile condiții operaționale determinate de schimbările climatice și degradarea mediului înconjurător;
- **pregătirea asistenței pe care forțele militare o asigură autorităților civile** în contextul dezastrelor naturale și al fenomenelor meteorologice extreme, inclusiv cooperarea cu Inspectoratul General pentru Situații de Urgență;
- **elaborarea unui ghid operațional** pentru forțele care participă la misiuni naționale și internaționale, în special sub egida NATO, UE și ONU, care să propună un cod de conduită și măsuri privind adaptarea la schimbările climatice și eficientizarea consumului de energie, inclusiv aspecte legate de economia circulară.

În același timp, va fi esențială **creșterea capacității de inovare la nivelul organizației militare** pentru a ține pasul atât cu evoluțiile doctrinare, cât și cu noile proceduri/tactici inovatoare, care să sprijine eforturile privind reducerea amprente de carbon, creșterea autonomiei energetice și reducerea amprente logistice a Armatei României, precum și să sprijine cercetarea-dezvoltarea de noi tehnologii și capabilități relevante.

Nu în ultimul rând, va fi intensificată **colaborarea cu organizațiile neguvernamentale și entitățile private** cu expertiză în domeniile asociate protecției mediului înconjurător, adaptării la schimbările climatice, tranziției energetice și dezvoltării durabile, în vederea preluării de bune practici și stabilirii unei relații de cooperare pe termen lung.

3.2. CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE A CAPABILITĂȚILOR MILITARE

Pe măsură ce Uniunea Europeană și NATO avansează spre obiectivul de obținere a neutralității climatice până în anul 2050, rolul domeniului apărării în această tranziție devine vital. La nivel global se înregistrează o creștere constantă a necesarului de energie, iar evenimentele recente au demonstrat că situațiile de instabilitate sau conflict determină o evoluție volatilă a prețului energiei, precum și disfuncționalități ale lanțurilor de aprovizionare cu combustibili fosili.

În perspectivă, transformarea mediului operațional în contextul utilizării tehnologiilor emergente și disruptive (EDTs) va accentua rolul energiei ca resursă esențială pentru îndeplinirea misiunilor, în acest context remarcându-se **necesitatea de a eficientiza consumul de energie**, simultan cu reducerea dependenței de combustibilii fosili și creșterea ponderii energiei regenerabile, sustenabile și nepoluante.

Pe acest fond, **îmbunătățirea eficienței energetice** și diversificarea surselor de aprovizionare cu energie la nivelul Armatei României reprezintă un imperativ, aceste măsuri având potențialul de a contribui la sporirea rezilienței în fața provocărilor de securitate, reducând totodată dependența de combustibili fosili și amprenta logistică, precum și costurile asociate.

În următorii ani, planurile naționale de dezvoltare a capabilităților vor lua în considerare prioritățile NATO și UE privind noile tehnologii energetice, fiind necesară **integrarea progresivă a surselor alternative de energie** pentru sistemele de luptă terestre, maritime și aeriene. De asemenea, va fi avută în vedere reflectarea importanței securității aprovizionării (*security of supply*), inclusiv privind materiile prime necesare pentru tranziția energetică în domeniul apărării, pe baza cooperării inter-ministeriale și cu mediul privat.

Sursele de energie și tehnologiile avute în vedere pentru dezvoltarea următoarei generații de capabilități militare includ sistemele hibride de propulsie, hidrogenul, panourile fotovoltaice, celulele de combustibil (*fuel-cell*), biomasa, bateriile litiu-ion și micro-reactoarele nucleare. De asemenea, pentru capabilitățile existente este avută în vedere dezvoltarea capacităților de stocare și gestionare inteligentă a energiei precum sistemele pentru managementul energiei la bordul navelor militare, bazate pe inteligență artificială, și tehnologii pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Pe termen scurt, Ministerul Apărării Naționale are în vedere participarea în cadrul unor proiecte industriale dedicate dezvoltării noilor generații de capabilități militare bazate pe **surse energetice alternative și sustenabile**, susținute financiar inclusiv prin inițiative UE și NATO, în principal prin Fondul European de Apărare (EDF). Totodată, Agenția de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare (ACTTM) va realiza demonstratorul tehnologic pentru un sistem sustenabil și independent energetic, care să contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, utilizând energie din surse regenerabile.

De asemenea, va fi intensificată participarea Ministerului Apărării Naționale în cadrul *Hub-ului UE pentru inovare în domeniul apărării (HEDI)* și al *Acceleratorului NATO de inovare în domeniul apărării (DIANA)*.

Pe termen mediu și lung, vor fi implementate măsuri concrete de îmbunătățire a eficienței energetice a capabilităților și echipamentelor militare, inclusiv prin includerea în procedurile interne a unor **standarde privind eficiența energetică pentru dezvoltarea și achiziția de noi capabilități militare**. De asemenea, planurile naționale în domeniul dezvoltării și achizițiilor de capabilități militare vor aborda atât integrarea noilor tehnologii energetice, cât și reducerea emisiilor de carbon a sistemelor aflate în dotare.

Totodată, va fi inițiat un proces de analiză pentru identificarea unor măsuri de **adaptare la variațiile extreme de temperatură** cauzate de schimbările climatice, inclusiv prin modernizarea capabilităților militare pentru a asigura durabilitatea acestora și utilizarea unor **muniții nepoluante**, care să le înlocuiască pe cele clasice, dăunătoare sănătății personalului militar și mediului înconjurător.

3.3. TRANZIȚIA CĂTRE ENERGIA SUSTENABILĂ PENTRU INFRASTRUCTURA DE APĂRARE

O provocare pe termen lung pentru Ministerul Apărării Naționale va fi aceea de a contribui la realizarea obiectivului Uniunii Europene de a deveni primul continent neutru din punct de vedere al climei, cu emisii „net zero” la orizontul anului 2050, însemnând ca toate emisiile de gaze cu efect de seră degajate să fie compensate prin măsuri pozitive pentru mediul înconjurător, precum **împăduririle și extinderea ariilor protejate**, sau absorbite în mod artificial prin tehnologii de captare și stocare a dioxidului de carbon.

Eficiența energetică este cel mai facil și mai puțin costisitor mijloc de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și de creștere a securității energetice.

În următorii ani, creșterea eficienței energetice a infrastructurii destinate activităților militare, **diversificarea surselor de energie** și reducerea dependenței de combustibilii fosili vor reprezenta coordonatele de bază ale procesului de tranziție a Armatei României către un mod sustenabil de utilizare a resurselor energetice, în paralel cu eforturile de reducere a amprente de carbon pentru activitățile militare.

Aspectele climatice, energetice și privind dezvoltarea durabilă vor fi avute în vedere la construirea și renovarea infrastructurii militare, fiind avută în vedere utilizarea standardelor civile privind eficiența energetică a clădirilor în procesele de modernizare și construire a facilităților militare. Totodată, vor fi adoptate măsuri pentru **optimizarea consumului de energie**.

În contextul implementării *Pactului Ecologic European* și a obiectivelor cuprinse în *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030*, România și-a asumat o creștere substanțială a ponderii energiei din surse regenerabile la nivel național. Astfel, Armata României are un interes deosebit în **modernizarea și adaptarea infrastructurii** proprii pentru a asigura atât creșterea eficienței energetice, cât și limitarea costurilor de funcționare.

Aspectele climatice, energetice și privind dezvoltarea durabilă vor fi avute în vedere la construirea și renovarea infrastructurii militare, iar standardele civile privind eficiența energetică a clădirilor vor fi integrate în procesele de modernizare și construire a facilităților militare. Totodată, vor fi adoptate măsuri cuprinzătoare pentru **monitorizarea și optimizarea consumului de energie**.

Pe termen scurt, la nivelul Ministerului Apărării Naționale vor fi introduse progresiv **noi cerințe de eficiență energetică pentru lucrările de infrastructură** proiectate după anul 2025. Totodată, vor fi continuate programele de renovare și modernizare a clădirilor în scopul creșterii performanței energetice, prin: utilizarea unor materiale de construcție de înaltă eficiență; înlocuirea ferestrelor vechi cu unele eficiente din punct de vedere al schimbului energetic cu exteriorul; înlocuirea sistemelor energofage de iluminat și climatizare cu sisteme moderne, cu eficiență energetică ridicată.

Pe termen mediu și lung, obiectivele de infrastructură noi vor fi proiectate prin **utilizarea celor mai înalte standarde de eficiență energetică**, astfel încât consumul de energie și emisiile de carbon să fie cât mai aproape sau egale cu zero (NZEB). De asemenea, la nivelul Armatei României vor fi inițiate o serie de proiecte-pilot pentru **amenajarea unor instalații de producere și utilizare a energiei din surse regenerabile** precum panouri fotovoltaice, sisteme de hidrogen, turbine eoliene, pompe cu schimbător de căldură și sisteme de recuperare a căldurii.

În perspectivă, vor fi actualizate procedurile interne privind evidența și gestionarea deșeurilor rezultate din activitățile cu specific militar, astfel încât să reflecte aspectele referitoare la **economia circulară** în domeniul apărării (*Circular Economy in Defence*) și posibilitatea valorificării echipamentelor și deșeurilor provenite din activitățile militare în domeniul energetic (*Waste to Energy Technologies in Defence*).

De asemenea, va fi avută în vedere **creșterea rezilienței energetice a infrastructurii militare**, prin dezvoltarea unor surse de energie autonome și consolidarea capacității de apărare cibernetică a rețelelor electrice; conservarea biodiversității; dezvoltarea capacității de captare a dioxidului de carbon pe terenurile aflate în administrarea unităților militare.

3.4. TRANSFORMAREA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI INSTRUIREA PERSONALULUI

Având în vedere obiectivele ambițioase privind schimbările climatice și tranziția energetică asumate de țara noastră la nivel internațional, se impune **adaptarea și încadrarea adecvată** a structurilor Ministerului Apărării Naționale cu responsabilități în implementarea obiectivelor și direcțiilor de acțiune stabilite prin Strategie, precum și formarea expertizei necesare la nivelul Armatei României prin programe de educație și instruire, în principal sub egida NATO și UE.

Pe termen scurt, la nivelul Ministerului Apărării Naționale **va fi operaționalizat Grupul de lucru dedicat abordării schimbărilor climatice în domeniul apărării și tranziției energetice**. Grupul va acționa inclusiv în calitate de structură operativă privind energia în domeniul apărării (*Defence Energy Task Force*) și va propune nominalizarea responsabilului național pentru energie în domeniul apărării (*Energy Action Officer*).

Responsabilul național pentru energie în domeniul apărării va avea sarcina principală de a coordona demersurile privind includerea unor cerințe de eficiență energetică pentru dezvoltarea și achiziția de noi capacități militare și pentru construirea/modernizarea infrastructurii militare. De asemenea, acesta va propune măsuri pentru eficientizarea procesului de colectare și analiză a datelor energetice din domeniul apărării.

Succesul implementării viziunii și obiectivelor cuprinse în Strategie este direct proporțional cu investiția în resursa umană, precum și în calitatea educației și formării în domeniu. Astfel, personalul încadrat în structurile Ministerului Apărării Naționale cu responsabilități pe linia abordării schimbărilor climatice, tranziției energetice și dezvoltării durabile va participa la **cursuri de formare și specializare**, în principal cele derulate la nivelul NATO și UE, aceasta fiind o condiție esențială pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite.

Totodată, în programele de **pregătire și perfecționare a inspectorilor/responsabililor de mediu** la nivelul Armatei României vor fi integrate aspecte privind abordarea schimbărilor climatice, tranziția energetică și dezvoltarea durabilă, fiind avute în vedere inclusiv programele organizate de către Colegiul European de Securitate și Apărare (ESDC) și Agenția Europeană de Apărare (EDA).

Pe termen mediu și lung, structurile Ministerului Apărării Naționale cu atribuții în domeniu vor desemna câte un responsabil pentru monitorizarea acțiunilor de implementare a Strategiei. De asemenea, este avută în vedere **stabilirea unui Comitet care să asigure coordonarea implementării măsurilor** stabilite prin Strategie și Planul de acțiune, acesta urmând să fie prezidat de un oficial de rang înalt.

De asemenea, vor fi intensificate acțiunile privind **creșterea gradului de conștientizare** a beneficiilor asociate adaptării Armatei României la schimbările climatice și tranziția energetică, prin elaborarea unor planuri de comunicare internă și externă.

3.5. CONSOLIDAREA COOPERĂRII CU STATELE MEMBRE UE, NATO ȘI PARTENERII

Având în vedere amploarea și complexitatea provocărilor pe care le implică procesul de adaptare la schimbările climatice, este imperativă consolidarea cooperării și coordonării cu statele membre UE, NATO, țările partenere sau organizațiile internaționale.

În ultimii ani, Armata României a asumat un profil angajat în cadrul eforturilor dedicate procesului de implementare a inițiativelor NATO și UE în domeniul apărării, inclusiv pe palierul dezvoltării de capacități militare. Aceste inițiative includ **alocarea de fonduri substanțiale pentru proiecte de dezvoltare a capacităților** și tehnologiilor ce vizează reducerea impactului asupra mediului și tranziția energetică în sectorul apărării.

Pentru a intensifica acțiunile de coordonare în domeniu la nivel aliat, începând din anul 2023, România participă în cadrul **Centrului de Excelență NATO pentru abordarea schimbărilor climatice în domeniul securității** (*NATO Climate Change and Security Center of Excellence*) din Canada.

Cooperarea și coordonarea cu statele membre UE și NATO este importantă prin prisma schimbului de bune practici și cunoștințe valoroase în domeniu, fiind posibilă inclusiv **identificarea unor oportunități de colaborare** pentru implementarea proiectelor de cercetare-dezvoltare și inovare care pot beneficia de finanțare din bugetul UE, în principal prin EDF, sau din fonduri NATO, prin intermediul DIANA.

În acest sens, la nivelul UE a fost stabilită o **rețea de experți naționali** care să faciliteze schimbul de informații și bune practici în domeniul apărării la nivelul statelor membre, inclusiv cu privire la implementarea strategiilor de pregătire a Armatei României pentru schimbările climatice și tranziția energetică.

De asemenea, în cadrul Cooperării Structurate Permanente (PESCO) sunt implementate numeroase proiecte colaborative care vizează dezvoltarea noilor generații de capacități militare ce au potențialul de a genera **soluții inovative** pentru abordarea schimbărilor climatice și tranziția energetică în sectorul apărării.

Pe termen scurt, va fi consolidată **implicarea în cadrul inițiativelor coordonate de Comisia Europeană și Agenția Europeană de Apărare**, care au ca scop cooperarea în domeniu precum: *Grupul de lucru pentru energie și mediu* (EnE WG), *Forumul privind economia circulară în domeniul apărării* (Incubation Forum for Circular Economy in European Defence - IF CEED) și *Forumul consultativ privind energia sustenabilă în sectorul apărării și securității* (Consultation Forum for Sustainable Energy in the Defence and Security Sector - CF SEDSS).

Pe termen mediu și lung, va fi intensificată cooperarea cu statele membre UE, NATO, cu țările partenere, precum și cu organizațiile internaționale relevante. Armata României va continua participarea la activitățile NATO, UE și ONU în domeniu și, în funcție de interese, în cadrul altor foruri internaționale pentru a identifica posibilități de cooperare concrete, în principal în sfera cercetării-dezvoltării și cooperării industriale.

CONCLUZII

Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari provocări ale erei noastre, cu implicații în plan ecologic, economic, social și de securitate, fiind totodată un **multiplicator al riscurilor și amenințărilor** la adresa securității naționale.

Strategia privind pregătirea Armatei României pentru abordarea schimbărilor climatice și tranziția energetică cuprinde cinci direcții de acțiune majore, care structurează întregul demers de analiză și planificare pentru **perioada 2023-2030 și orizontul de timp al anului 2040**.

Implementarea Strategiei se va realiza prin intermediul unui Plan care va cuprinde un set de **măsuri specifice pentru fiecare direcție de acțiune**, cu un calendar de realizare pe termen scurt, mediu și lung.

Atât Strategia, cât și Planul de acțiune subsecvent vor avea în vedere imperativul asigurării unui **echilibru între angajamentele asumate de România în context internațional și posibilitățile reale de operaționalizare** a acestora la nivelul Armatei României.

Angajamentele asumate de Ministerul Apărării Naționale în privința abordării schimbărilor climatice și tranziției energetice constituie o provocare complexă, dar și o **oportunitate majoră pentru creșterea rezilienței la nivelul organizației militare**, prin înzestrarea Armatei României cu capacități nepoluante, care să contribuie la reducerea amprentei logistice și a dependenței de combustibili fosili.

Acțiunile întreprinse la nivelul Armatei României vor urmări **maximizarea beneficiilor economice și operaționale**. Astfel, acestea trebuie să fie eficace în reducerea riscurilor determinate de schimbările climatice, prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele reziduale, dar și echitabile, astfel încât **beneficiile pe termen lung să fie mai mari decât costurile implicate**.

Cadrul organizatoric necesar implementării, monitorizării și evaluării Strategiei presupune colaborarea categoriilor de forțe și a tuturor structurilor Ministerului Apărării Naționale implicate pentru a pune în aplicare, în mod eficient, direcțiile de acțiune și activitățile planificate pe termen scurt, mediu și lung.

Strategia reprezintă un **document deschis**, ce asigură flexibilitatea de adaptare la evoluțiile viitoare ale cunoștințelor și concluziilor științifice în domeniul schimbărilor climatice, precum și în eventualitatea modificării angajamentelor asumate la nivel înalt.

Având în vedere complexitatea problematicilor abordate, prezenta Strategie și Planul de acțiune subsecvent vor fi actualizate **ori de câte ori este nevoie**, în funcție de rezultatele procesului de monitorizare a acțiunilor întreprinse la nivelul Armatei României, de evoluțiile în plan științific și socio-economic, precum și de nivelul de aprofundare a cooperării în domeniu cu organizațiile neguvernamentale și entitățile private relevante.

GLOSAR DE ABREVIERI ȘI DEFINIȚII

ACTTM	Agenția de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare
CF SEDSS	Forumul consultativ privind energia sustenabilă în sectorul apărării și securității
COM	Comisia Europeană
CFM	Cadrul Financiar Multianual al UE
DIANA	Acceleratorul NATO de inovare în domeniul apărării
EDA	Agenția Europeană de Apărare
EDF	Fondul European de Apărare
EDT	Tehnologii emergente și disruptive
EE	Eficiență energetică
EnE WG	Grupul de lucru pentru energie și mediu
ESDC	Colegiul European de Securitate și Apărare
GES	Gaze cu efect de seră
HEDI	Hub-ul UE pentru inovare în domeniul apărării
IF CEED	Forumul privind economia circulară în domeniul apărării
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
MApN	Ministerul Apărării Naționale
MMAp	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
NZEB	Standarde de performanță energetică în baza cărora consumul de energie și emisiile de carbon să fie cât mai aproape sau egale cu zero
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PA	Plan de acțiune
PESCO	Cooperarea Structurată Permanentă
PNCDI	Planul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare
PNMRD	Planul Național de Management al Riscurilor de Dezastre
PNIESC	Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030
SM	State membre
UE	Uniunea Europeană
UNFCCC	Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice

Adaptarea la schimbările climatice: Capacitatea sistemelor naturale și antropogenice de a reacționa la efectele schimbărilor climatice actuale sau viitoare, inclusiv la variabilitatea climei și evenimentele meteorologice extreme, pentru a reduce pagubele potențiale, a beneficia de oportunități și a reacționa adecvat la consecințe.

Biodiversitate: Variabilitatea dintre organismele vii din toate sursele, inclusiv ecosistemele terestre, marine și alte ecosisteme acvatice și complexe ecologice din care fac parte.

Climă: Starea obișnuită a temperaturii, umidității, presiunii atmosferice, vântului, precipitațiilor și a altor elemente meteorologice dintr-o zonă a suprafeței pământului pentru o lungă perioadă de timp, în timp ce vremea reflectă condițiile pe termen scurt ale atmosferei.

Ecosistem: Un complex dinamic de comunități de plante, animale și microorganisme care interacționează ca unitate funcțională.

Gaze cu efect de seră (GES): Constituenți gazoși ai atmosferei, atât naturali, cât și antropici, care absorb și re-emit radiații infraroșii, acționând ca o pătură în atmosfera Pământului, blocând căldura și încălzind astfel suprafața planetei, acest fenomen fiind cunoscut sub numele de „efect de seră”.

Pactul Ecologic European: Pachet de măsuri prezentat de Comisia Europeană, al cărui obiectiv este de a permite Europei să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic până în anul 2050. Acest deziderat implică investiții în inovare și cercetare, regândirea economiei, actualizarea politicii industriale și decarbonizarea industriilor mari consumatoare de energie.

Reducerea efectelor schimbărilor climatice: Politici și acțiuni care vizează reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și, astfel, atenuarea schimbărilor climatice.

Schimbări climatice: Modificări ale sistemului climatic al planetei, atribuite direct sau indirect activității umane, ce duc la noi tendințe meteorologice care persistă o perioadă de timp îndelungată. Din cercetările științifice reiese faptul că procesul actual este determinat atât de cauzele naturale, cât și de emisiile antropice de gaze cu efect de seră.

REFERINȚE

- Acordul de la Paris, încheiat la data de 12.12.2015
- Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbările climatice (UNFCCC), semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992
- Decizia (UE) 2016/1841 a Consiliului din 5 octombrie 2016 privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Acordului de la Paris adoptat în temeiul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice
- Decizia nr. 406/2009/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind efortul statelor membre de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră astfel încât să respecte angajamentele Comunității de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020
- Decizia (PESC) 2015/1835 a Consiliului din 12 octombrie 2015 de definire a statutului, sediului și regulamentului de funcționare a Agenției Europene de Apărare
- Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile
- Directiva (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică
- Regulamentul (UE) 2018/842 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2018 privind reducerea anuală obligatorie a emisiilor de gaze cu efect de seră de către statele membre în perioada 2021-2030 în vederea unei contribuții la acțiunile climatice de respectare a angajamentelor asumate în temeiul Acordului de la Paris și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013
- Regulamentul (UE) 2021/1119 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 („Legea europeană a climei”)
- Strategia Națională de Apărare pentru perioada 2020-2024 - Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări
- Carta Albă a Apărării 2021
- Strategia Militară a României 2021
- Legea nr. 346/2006 din 21 iulie 2006, republicată, privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale
- Legea 24/1994 pentru ratificarea Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992
- Legea 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, republicată
- Legea 14/2019 pentru stabilirea cadrului legal, instituțional și procedural necesar aplicării Deciziei nr. 406/2009/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind efortul statelor membre de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră astfel încât să respecte angajamentele Comunității de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020

- Legea nr. 184/2018 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie și pentru modificarea unor acte normative
- Legea nr. 265 din 2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului
- Legea 226/2013 privind modificarea și completare Ordonanței de urgență 195/2005 privind protecția mediului
- Legea securității și sănătății în muncă nr. 319 din 2006
- Ordonanța de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare
- Hotărârea nr. 739/2016 pentru aprobarea Strategiei naționale privind schimbările climatice și creșterea economică bazată pe emisii reduse
- Hotărârea nr. 1076/2021 pentru aprobarea Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021-2030
- Hotărârea nr. 112 din 17.10.2017 a Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAȚ) privind aprobarea participării României în cadrul inițiativei Cooperarea Structurată Permanentă (PESCO)
- Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.154/2021 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind reglementarea activităților care vizează participarea Ministerului Apărării Naționale la nivelul Agenției Europene de Apărare și în cadrul inițiativelor Uniunii Europene în domeniul apărării
- Dispoziția nr. A-1 din 03.01.2023 a șefului Corpului de control și inspecție al Ministerului Apărării Naționale pentru aprobarea Instrucțiunilor privind managementul activității de protecție a mediului
- Dispoziția nr. A-646 din 07.02.2023 a șefului Corpului de control și inspecție al Ministerului Apărării Naționale pentru aprobarea Ghidului comandantului privind protecția mediului
- Comunicarea comună a Comisiei Europene, a Parlamentului European, a Consiliului UE, a Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor referitoare la noul Plan de Acțiune în domeniul Economiei Circulare pentru o Europă mai verde și competitivă, 11.03.2020
- Comunicarea comună a Comisiei Europene, a Parlamentului European, a Consiliului UE, a Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor referitoare la noua Strategie a UE privind Adaptarea la Schimbările Climatice, 24.02.2021
- Comunicarea comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate privind abordarea impactului schimbărilor climatice și a degradării mediului înconjurător asupra păcii, securității și apărării, 28.06.2023
- Comunicarea EEAS(2020) 1251 din 06.11.2020 referitoare la adoptarea Foii de parcurs a UE privind schimbările climatice și apărarea
- Comunicatul Summit-ului NATO de la Bruxelles, 14 iunie 2021
- Declarația Summit-ului NATO de la Madrid, 29 iunie 2022
- Modelul orientativ (*Indicative Template*) pentru elaborarea strategiilor naționale privind abordarea schimbărilor climatice în domeniul apărării, 2 mai 2023